

Гендерні особливості становлення емоційного інтелекту

ENG: Gender-specific development of emotional intelligence

Теорія множинності інтелекту набирає все більшого поширення. Теорія Говарда Гарднера, була вперше опублікована в США в 1983 році в книзі «Структура розуму» («Frames of Mind») і полягає в тому, що всі люди володіють не лише одним інтелектом, т.зв. g-фактором (скорочення від general intelligence – загальний інтелект), а наділені цілим рядом відносно автономних інтелектів (1; 12). Говард Гарднер не вживає поняття «емоційного інтелекту», але вводить термін «особистісний інтелект» (1;281).

Вперше поняття «емоційного інтелекту» вводять в науковий обіг Пітер Саловей та Джон Маєр. Вони визначили емоційний інтелект, як здатність відслідковувати власні почуття і емоції та інших осіб, розпізнавати їх, використовувати цю інформацію для спрямування свого мислення та дій (2; 185-211). Дослідження емоційного інтелекту займає провідне місце у працях Денієла Гоулмана, Єнни Макки, Девіда Майєрса, Тревіса Бредбері, Джин Грівс та ін. (3, 4).

В 1996 році Реуєн Бар-Он виступив на зібранні Американської асоціації психологів в Торонто (Канада) та представив модель EQ-i (Emotional Quotient Inventory) – для визначення коефіцієнта емоційності, відому сьогодні, як «модель емоційного інтелекту Бар-Она». Сьогодні розроблені методики для дослідження емоційного інтелекту: тестові методики для MSCEIT (The Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Tests), SEI (Six Seconds Emotional Intelligence Test) и OVC (Organizational Vital Signs), опитувальник Н.Холла, методика The Emotional Intelligence View 360 (EIV360).

Значною прогалиною в теорії емоційного інтелекту, а також в способах його діагностики є не врахування фактору формування емоційного інтелекту через призму гендерних особливостей. В той же час, відмінність між емоційною та когнітивною сферою у чоловіків та жінок не викликає заперечень. Жінки більш схильні до емпатії, краще розпізнають емоції інших та розуміють свої, частіше ніж чоловіки, основою для пізнання та обробки інформації обирають інтуїтивний, несвідомий шлях. Жіночим розумом називають «правопівкульний» тип мозку. Чоловік асоціюється з раціональним, логічно-послідовним способом обробки інформації, більш стриманим у власних емоціях та менш чутливим до проявів емоцій іншими. Всі ці стереотипні уявлення отримали емпіричне підтвердження (7;53-59).

Дослідження доводять, що відмінність чоловіків і жінок в емоційній та когнітивній сфері починають особливо чітко проявлятися в період зрілої юності (18-20 років) (8; 4).

Отже, враховуючи вищевикладене можна припустити, що емоційний інтелект чоловіків та жінок в період зрілої юності (приблизно 18-20 років) набуває своїх особливих т.зв. «жіночих» чи «чоловічих» ознак, має свої способи прояву. Для доведення даного факту проводиться лонгетюдне емпіричне дослідження з особами ранньої юності і спостерігаються зміни показників емоційного інтелекту в залежності від зміни віку. А також проводиться порівняльне дослідження емоційного інтелекту у трьох групах: підлітковий вік (11-15 років), вік ранньої юності (16-17 років) та зрілої юності (18-20 років).

Література

1. Гарднер Говард. Структура розуму: теорія множественного інтелекту: Пер. с англ. – М.: ООО «И.Д. Вільямс», 2007. – 512 с.
2. Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990.). Emotional intelligence. Imagination, Cognition, and Personality, 9, 185-211.

3. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект – М.: АСТ, 2008. – 478 с.
4. Тревис Бредбери, Джин Гривс. Эмоциональный интеллект 2.0 – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2011. – 208 с.
5. Берн, Ш. Гендерная психология / Ш. Берн. – СПб.: «прайм –Еврознак», 2001. – 320 с.
6. Ильин, Е.П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2006. – 544 с. – (Серия «Мастера психологии»).
7. Мейерс Д. Интуиция. Возможности и опасности. – СПб.: Питер, 2013. – 272 с.
8. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія – К.: Академвидав, 2005 – 360 с..